

Kittilän ilmastosuunnitelman laatimisen aloittaminen

Khall 06.06.2023 § 224
210/11.00.01/2023

Valmistelija

Ympäristötarkastaja Sanna Kivilompolo, puh. 040 636 0512

Ilmastolain uudistamisen yhteydessä kunnille on asetettu velvoite laatia keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmat. Ilmastolain 14 a §:n mukaan kunnan on laadittava tai päivitettävä ilmastosuunnitelma vähintään kerran valtuustokaudessa. Kunnan on seurattava suunnitelman toteutumista ja otettava se huomioon kuntastrategiassa ja kunnan toimintakertomuksessa. Ilmastosuunnitelman hyväksyy kunnan valtuusto. Suunnitelman voi laatia myös yhdessä alueen muiden kuntien kanssa, mutta yhteisessä suunnitelmassa on oltava kuntakohtaiset tavoitteet ja toimet.

Suunnitelman tulee lain mukaan sisältää vähintään: kuvaus kunnan alueen kasvihuonekaasujen kehityksestä; nimetyt vertailu- ja tavoitevuodet sekä prosenttilukuna ilmoitettava päästövähennystavoite ja toimet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi (HUOM. tavoitteen on oltava vähintään kansallisen tavoitetason mukainen); toimenpiteet vähennystavoitteen saavuttamiseksi ja kuvaus tavoitteen edistämisestä pidemmällä aikavälillä; sekä kuvaus suunnitelman seurannan toteuttamistavasta.

Ensimmäisen ilmastolain mukaisen ilmastosuunnitelman tulee valmistua viimeistään valtuustokaudella 2025-2029. Avustusta kunnan ilmastosuunnitelman laatimiseen voi kuitenkin saada jo kuluvalle valtuustokaudella, mikäli kunnalla ei ole aiempaa ilmastosuunnitelmaa.

Ympäristöministeriö myöntää valtionavustusta ilmastolain (423/2022) 14 a §:n mukaisten kuntien ilmastosuunnitelmien valmisteluun. Avustusta voidaan myöntää myös kuntien yhteistyönä valmisteltaville ilmastosuunnitelmille siihen osallistuvien kuntien lukumäärän mukaan.

Avustus myönnetään valtionavustuslain (688/2001) 5 §:n mukaisena eritysavustuksena sisällöltään ja tarkoitukseltaan rajattuun hankkeeseen. Avustus maksetaan valtion talousarvion momentilta 35.10.31, Avustukset kuntien ilmastosuunnitelmiin. Ympäristöministeriön osuus ilmastosuunnitelman valmistelun avustuskelpoisista kustannuksista voi olla 100 %, kuitenkin enintään 45 000 € per suunnitelmaan osallistuva kunta. Jos ilmastosuunnitelman valmisteluun osallistuu esimerkiksi kaksi kuntaa, enimmäisavustus on 90 000 €. Kokonaisuudessaan avustusta on jaettavissa noin 2,6 miljoonaa euroa per vuosi.

Seuraavasta ilmastosuunnitelmaan liittyvästä valmistelusta syntyvät kustannukset ovat avustuskelpoisia, sekä omana työnä tehtynä, että ulkopuolisina palveluina hankittuna:

- Kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteiden ja –toimien suunnittelu, koordinointi ja niitä koskeva kirjoitustyö
- Tietojen kerääminen ja selvitykset kunnan kasvihuonekaasupäästöjen kehittymisestä ja suunnitelmaan tulevien toimenpiteiden vaikutuksista
- Kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteiden ja –toimien seurannan suunnittelu, ja mahdollisen edellisen

ilmastosuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja arviointi uuden/päivitettävän ilmastosuunnitelman valmistelun yhteydessä

- Sidosryhmien osallistaminen ilmastosuunnitelman valmisteluun
- Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tähtäävien tavoitteiden ja toimenpiteiden valmistelu (ilmastolain mukaan niiden sisällyttäminen ilmastosuunnitelmaan on vapaaehtoista)
- Hiilinielujen vahvistamiseen tähtäävien tavoitteiden ja toimenpiteiden valmistelu (ilmastolain mukaan niiden sisällyttäminen ilmastosuunnitelmaan on vapaaehtoista)
- Ilmastosuunnitelman taitto, käänös ja julkaisu
- Ilmastosuunnitelmaan liittyvä viestintä
- Useamman kunnan kanssa yhteistyönä valmisteltavan ilmastosuunnitelman alueellinen koordinointi
- Hankkeen talousraportointi ympäristöministeriölle
- Hankkeen muun sisällön avustuskelpoisuus kannattaa varmistaa ympäristöministeriöstä ennen hakemuksen lähettämistä, tai todeta hakemuksessa selvästi, jos näihin osuuksiin ei haeta avustusta.
- Seuraavista toimista koostuvat kustannukset eivät ole avustuskelpoisia:
 - Suunnitelmien toimenpiteiden toimeenpano
 - Mahdollisten muiden kuin ilmastoteemojen valmisteluun liittyvät kustannukset. Tällaisia teemoja voivat olla esimerkiksi sosiaaliseen kestävyys ja muihin ympäristökysymyksiin liittyvät asiat, jos kunta itse päättää tehdä suunnitelmasta kattavamman.
 - Ilmastosuunnitelman huomioiminen kuntastrategiassa ja toimintakertomuksessa, sillä niiden valmistelu kuuluu kunnan jo olemassa oleviin tehtäviin.
 - Ilmastoasioiden yleinen/jatkuva seuranta. Avustuskelpoista on kuitenkin seurannan suunnittelu ilmastosuunnitelman laatimisen yhteydessä, ja mahdollisen edellisen ilmastosuunnitelman toteutumisen seuranta ja arviointi uuden/päivitettävän ilmastosuunnitelman valmistelun yhteydessä.

Asian valmistelu on siirretty teknisen toimen alaisuuteen valtuustoaloitteen (452/11/2022) käsittelyn yhteydessä. Teknisen toimen osalta asiaa ovat valmistelleet ympäristötarkastaja ja ympäristösihteeri. Valmisteluun kutsuttiin elinkeinopalveluiden (KIDEVE) henkilöstöä, sillä KIDEVE on toteuttanut kunnan alueella merkittävää sidosryhmäyhteistyötä ja kehityshankkeita vastaavilla teemoilla elinkeinoelämän toimijoiden kanssa.

Valmisteluryhmän kokoontumiseen 11.5.2023 osallistuivat ympäristötarkastaja Sanna Kivilompolo, ympäristösihteeri Eila Örn, kehittämisasiantuntija Katja Kaunismaa ja projektipäällikkö Marianne Hietalahti. Valmisteluryhmän kokoontumisessa todettiin, että kunnan alueella toteutetaan jo laajalti ilmastosuunnitelman mukaisia toimenpiteitä ja toteutettavat toimenpiteet voidaan kasata ilmastosuunnitelman laatimishankkeessa selkeäksi kokonaisuudeksi. Todettiin, että yhteistyötä on mahdollista tehdä niin muiden alueen kuntien kuin maakunta- ja kansallisella tasolla ilman, että suunnitelma on yhteinen. Oman suunnitelman laatiminen on aikataulullisesti ja toteutuksen kannalta joustavampaa. Suunnitelman yksilöinti kuvaamaan erityisesti Kittilän kunnan ominaisuuksia vahvuuksineen ja kehityskohtineen nähtiin tärkeänä. Erityisinä vahvuuksina nähtiin hiilinielujen merkittävyys kunnan alueella, jo toteutettu työ kiertotalouden, kestävän matkailun ja kestävän liikkumisen kehittämiseksi sekä olemassa oleva yhteistyö muiden kuntien ja maakunnan kanssa. Suunnitelman tulisi siten olla laajempi kuin lakisääteinen vähimmäisvaatimus. Laajemman suunnitelman laatiminen on

myös avustuskelpoista vuosien 2023-2024 avustushaussa. Ilmastosuunnitelman laatimisen valmistelussa on tehty markkinaselvitystä kontaktoimalla eri konsulttitahoja avustuksen riittävyyden selvittämiseksi. Markkinaselvityksen perusteella haettavissa olevan avustuksen enimmäismäärä 45 000 € riittää hyvin laajemmankin suunnitelman laatimiseen.

Suunnitelman laatiminen kunnan olemassa olevalla henkilöstöresurssilla ei tällä hetkellä ole mahdollista, joten ottaen huomioon avustuksen riittävyyden kattavan kunnan alueelle soveltuvan ilmastosuunnitelman laatimiseksi, on järkevää tilata suunnitelman laatimishanke ulkopuoliselta asiantuntijataholta.

Valmisteluryhmän näkemyksen mukaan realistinen aikataulu laatimishankkeen aloittamiseksi on aloittaa hakemalla Ympäristöministeriön avustusta viimeistään juhannukseen mennessä. Tällöin avustuspäätös saataisiin luultavimmin syyskuun 2023 loppuun mennessä, kun huomioidaan mahdolliset ministeriön loma-ajat ja muut viivästymiset. Hankkeen kilpailutus voitaisiin aloittaa elo-syyskuussa, jolloin päätös avustuksesta saataisiin ennen kilpailutuksen päättymistä.

Valmisteluryhmän esitys:

Ilmastosuunnitelman laatiminen käynnistetään kuluvalle valtuustokaudella ja suunnitelmaluonnos laaditaan viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä kunnanvaltuuston käsiteltäväksi. Ilmastosuunnitelma laaditaan kunnan omana suunnitelmana, mutta kunnan yhteistyötä muiden kuntien ja alueiden kanssa toteutetaan suunnitelman toimenpiteiden kautta.

Ilmastosuunnitelman laatimiseen haetaan Ympäristöministeriön avustusta hakukierroksella 2023-2024. Ilmastosuunnitelman laatiminen kilpailutetaan vuonna 2023 ulkopuolisen asiantuntijatahon kautta tilattavaksi. Suunnitelmasta laaditaan lainsäädännön vähimmäisvaatimusta kattavampi, jotta kunnan alueen erityispiirteet tulevat suunnitelmassa riittävästi huomioituiksi.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Kurula Timo
Päätösehdotus	Ilmastosuunnitelman avustuksen hakeminen ja suunnitelman laatiminen käynnistetään valmisteluryhmän esityksen mukaisesti.
Päätös	Kunnanhallituksen varajäsen Akseli Erkkilä esitti, että mennään Liitteen 3/Esitys Kittilän ilmastosuunnitelman sisällöksi muut kohdat lakisääteisen vähimmäisvaatimuksen mukaan lukuun ottamatta kohtaa 7 (viestintä ja vuorovaikutus), joka menisi pohjaesityksen mukaan.

Jäsen Pirkko Jauhojärvi kannatti Erkkilän esitystä.

Puheenjohtaja Pekka Rajala totesi, että on tehty kunnanjohtajan esityksestä poikkeava kannatettu esitys, joten on äänestettävä. Puheenjohtaja teki hyväksytyin äänestysesityksen:

Ne, jotka kannattavat kunnanjohtajan esitystä äänestävät "jaa".
Ne, jotka kannattavat Erkkilän esitystä, äänestävät "ei".

Äänestyksessä annettiin viisi (5) jaa-ääntä ja neljä (4) ei-ääntä. Jaa-ääniä antoivat Jouko Nikkinen, Pekka Rajala, Marita Toivanen, Saana Veltheim ja Tuula Mertaniemi.
Ei -ääniä antoivat: Pirkko Jauhojärvi, Paula Nevalainen, Tarmo Salonen ja Akseli Erkkilä.

Puheenjohtaja totesi, että äänin 5-4 kokouksen päätökseksi tuli kunnanjohtajan esitys.